

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ
«ДУМКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЩОДО ПРОЕКТУ ОПП СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»»

січень-лютий 2021 р.

Полтава – 2021

ВСТУП

Думка та професійні прагнення здобувачів вищої освіти надзвичайно важливі для формування Освітньо-професійної програми (ОПП) – документу, який визначає їх навчальну траєкторію.

З метою залучення здобувачів вищої освіти до обговорення проектів ОПП Бакалавр та ОПП Магістр спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» в Полтавській державній аграрній академії було проведене онлайн-опитування студентів денної форми навчання зазначеної спеціальності.

Підготовку та проведення опитування здійснювали гарант ОПП Бакалавр к.е.н., доцент Безкровний О. В., гарант ОПП Магістр д.е.н., професор Зоря О. П., член групи забезпечення к.е.н., доцент Єгорова О. В. Роз'яснювальну роботу щодо опитування здійснювали куратори академічних груп.

Завдання дослідження:

– отримати дані щодо професійних намірів здобувачів вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» та їх узгодженості з освітньо-професійними програмами;

– узагальнити думку здобувачів вищої освіти щодо проєкту ОПП Бакалавр та проєкту ОПП Магістр спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»;

– вивчити рівень задоволеності здобувачів освітніми компонентами ОПП та їх побажання щодо включення предметів до вибіркового блоку навчальних дисциплін;

– сформулювати пропозиції щодо вибірових компонент ОПП ПДАА, унікальних у порівнянні з подібними освітніми програмами за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Методологія дослідження.

Опитування відбувалося онлайн за анкетною напівстандартизованою формою, що містить закриті запитання, по кожному з яких окрім вибору із запропонованих альтернатив відповіді, можна було дати власний варіант відповіді.

Участь в опитуванні здійснювались респондентами добровільно, у зручний для них час. Загальний період, впродовж якого можна було взяти участь в опитуванні, – з 18 січня по 10 лютого 2021 р.

Анкети розповсюджувались розсилкою електронних листів за адресами корпоративної пошти ПДАА у вигляді форми Google Form, вбудованої до листа.

Для обговорення ОПП Бакалавр були запрошені ЗВО 2-3 та ЗВО 1 курсу скороченого терміну навчання курсів ОС Бакалавр, для обговорення ОПП Магістр – ЗВО 4 та 2 курсу скороченого терміну навчання ОС Бакалавр та 1 курсу ОС Магістр. Не були залучені до анкетування студенти першого курсу, які на нашу думку, не встигли сформуванати обґрунтовану думку щодо освітніх компонент навчальної програми.

Зважаючи на майже 50 % охоплення опитуванням студентів спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», є підстави стверджувати, що результати проведеного дослідження репрезентативно представляють загальну думку ЗВО, що навчаються на відповідній спеціальності в Полтавській державній аграрній академії.

Перед проходженням анкетування студентам потрібно було ознайомитися з відповідним проектом (ОПП Бакалавр або ОПП Магістр) спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», опублікованим на сайті ПДАА, на яке в анкеті було пряме посилання.

Для оформлення та обробки результатів анкетування використано інтернет-ресурс Google Form.

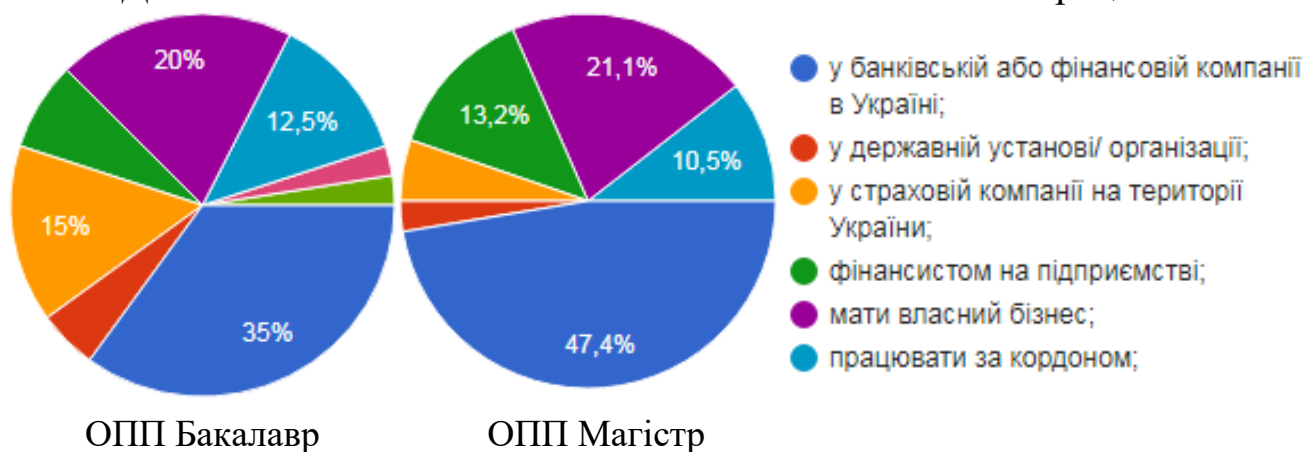
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В анкетуванні на добровільній основі взяли участь 79 осіб, в тому числі в обговоренні ОПІ Бакалавр – 41 респондент, ОПІ Магістр – 38 респондентів. Враховуючи контингент студентів, що навчаються на курсах, обраних для анкетування, відсоток залучення здобувачів вищої освіти до обговорення становить: по ОПІ Бакалавр – 53,9 %, по ОПІ Магістр – 42,2 %, в цілому – 47,6 %. З урахуванням чисельності вибіркової сукупності з ймовірністю $p=0,954$ помилка вибірки становить 11-12%, тобто можна стверджувати що думка студентів, які не взяли участь в анкетуванні, не суттєво відрізняється від думки тих, хто пройшов опитування.

За результатами узагальнення відповідей на окремі питання були отримані наступні висновки.

Близько 10 % опитаних після закінчення навчання мріють працювати за кордоном, проте більшість респондентів пов'язують свої професійні плани з Україною. Найбільше студенти, що навчаються за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», хочуть працювати у вітчизняних банківських або фінансових компаніях.

1. Де після закінчення навчання Ви найбільше хотіли б працювати?

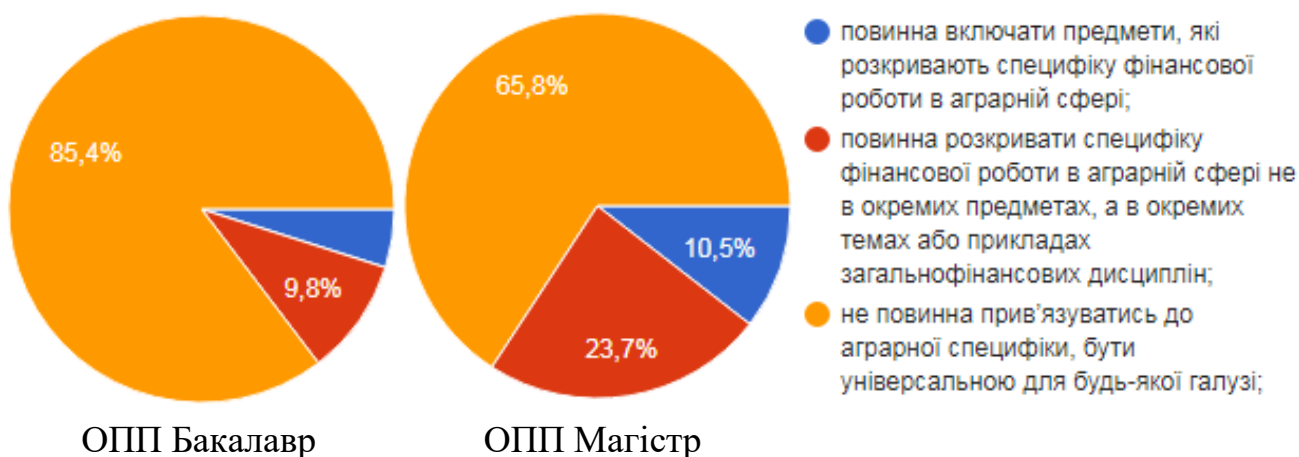

При цьому у банках хоче працювати майже половина студентів старших (випускних) курсів і магістрів, і лише третина студентів молодших курсів. На другому місце серед професійних намірів – власний бізнес, який хотіли б мати

близько 20 % опитаних. Третя позиція серед бажаних місць роботи відрізняється – на молодших курсах це страхові компанії, а на старших курсах – фінансові посади на підприємствах. В анкеті не наводились окремі варіанти відповідей щодо різних галузей підприємств, на яких хочуть працювати студенти, але жоден з них не зазначив що хоче працювати саме на сільськогосподарському підприємстві.

Таку ж тенденцію можна побачити й у відповідях на питання «Чи повинна підготовка фахівця в аграрному університеті мати акцент на специфіку фінансової роботи в сільському господарстві?».

4. На Вашу думку, підготовка фахівця зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» в аграрному університеті:

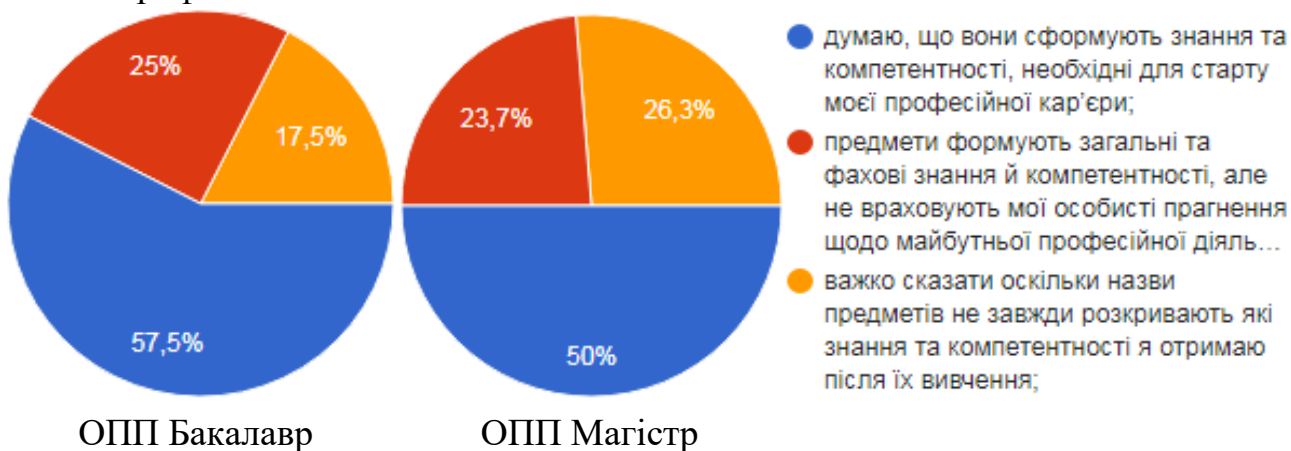

Переважає більшість респондентів (на молодших курсах 85,4 %, а на старших 65,8 %) не хочуть отримувати галузеві знання, а хочуть бути «універсальними» фахівцями. І лише кожен десятий студент згоден вивчати предмети, що розкривають галузеві особливості роботи фінансиста в аграрній сфері.

У відповідях на питання, які стосувались оцінки запропонованих до обговорення проєктів ОПП, простежувались переважно позитивні відгуки. Так на питання «Наскільки опанування запропонованих в ОПП предметів наблизить Вас до Ваших професійних планів?» більше половини респондентів висловили думку, що їх буде достатньо для початку кар'єри. Стримано-обережно оцінили складові ОПП 17,5 % респондентів з молодших курсів і 26,3 % із старших – вони притримуються цілком слушної думки, що назви

предметів не завжди відображають зміст матеріалів, які викладаються.

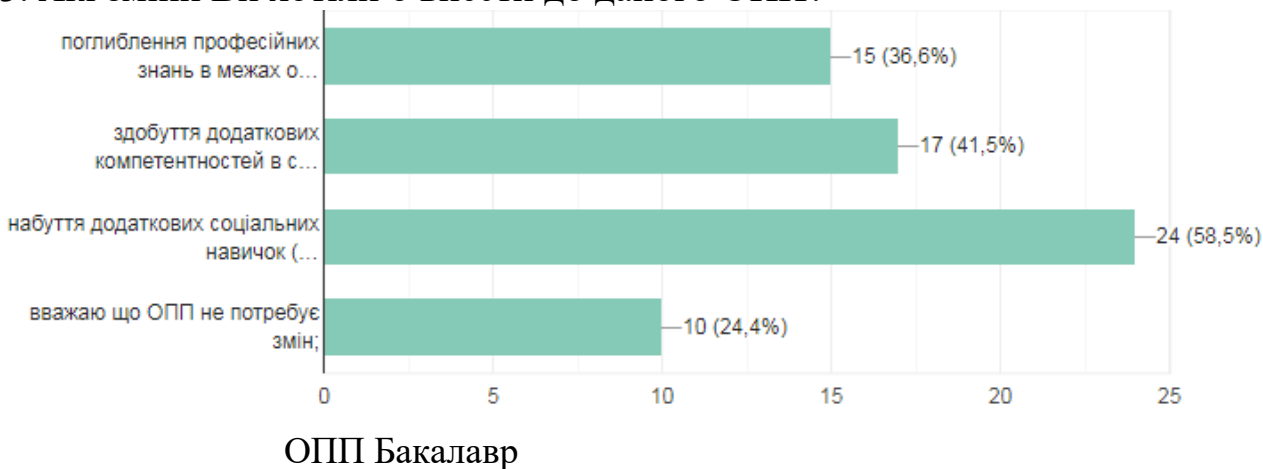
2. Наскільки опанування запропонованих в ОПП предметів наблизить Вас до Ваших професійних планів?

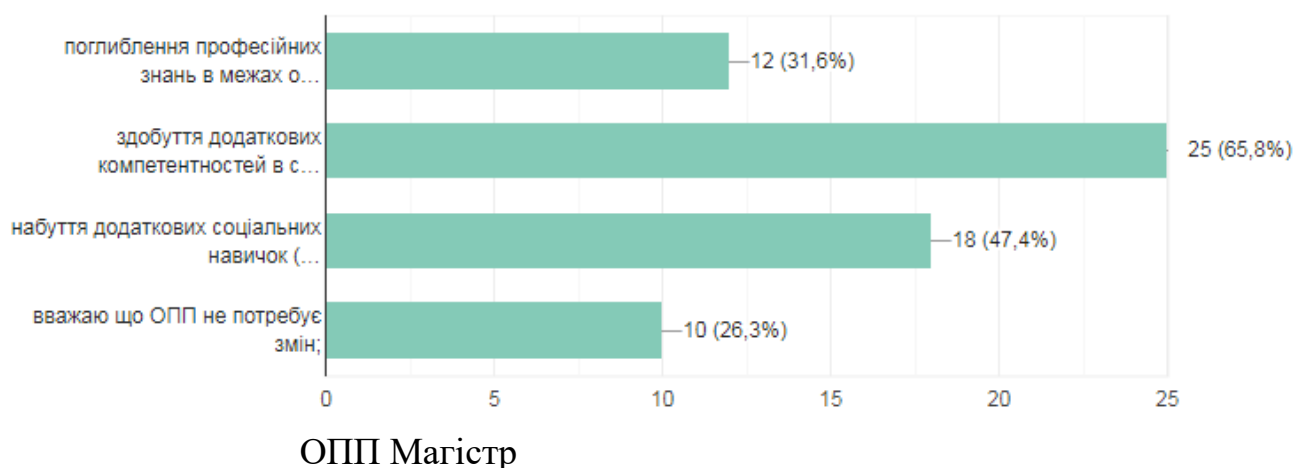

Близько чверті опитаних зазначили, що предмети ОПП не враховують їх особисті прагнення щодо майбутньої професійної діяльності. Проте, враховуючи що професійні плани наших студентів (як показали відповіді на питання № 1) дуже різняться, створити ОПП яка б задовільнила усі потреби, можна лише за умови створення не менш ніж чотирьох блоків вибірових дисциплін.

Опосередковано задоволеність студентами проектами ОПП засвідчує те, що близько 25 % опитаних вважають що цей документ не потребує змін.

3. Які зміни Ви хотіли б внести до даного ОПП?

Зазначимо, що на це питання можна було дати не одну відповідь, а кілька, залежно від побажань щодо змін в ОПП. Серед пропозицій щодо ОПП Бакалавр переважають набуття «м'яких навичок» (soft skills). Абсолютно підтримуємо думку молодих людей що розвиток комунікативних компетентностей та набуття додаткових соціальних навичок (таких як вміння працювати у команді, стресостійкість, здатність планувати роботу та робочий час тощо) затребувані на ринку праці та підвищують конкурентоспроможність випускників. Інші пріоритети у студентів старших курсів, які оцінювали ОПП Магістр, – мабуть, вже набувши соціальних навичок за перші роки навчання, вони прагнуть здобуття додаткових компетентностей у споріднених спеціальностях (комп'ютерні технології, менеджмент, знання іноземних мов тощо).

На питання «Які навчальні дисципліни, окрім наявних, доцільно включити до ОПП?» багато респондентів не дали відповіді. При цьому отримані відповіді були різноманітними, мало дублювались, тому нижче ми приводимо відповіді повністю, виділивши прямі повтори та повтори за змістом. На нашу думку, це дає змогу побачити різноманітну палітру ставлення до питання.

Серед 41 студентів, які оцінювали ОПП Бакалавр, лише 10 респондентів дали пропозиції щодо додаткових навчальних дисциплін. На жаль, три з них зазначили предмети які вже є в ОПП, що засвідчує про неуважне вивчення цього документу. Серед інших пропозицій найчастіше зустрічається побажання більше (на кожному курсі) вивчати англійську мову, отримувати соціальні навички. Серед пропози-

цій щодо предметів фахової підготовки – Фінансово-економічні аспекти бізнесу, Фінансове право, Технології продажу фінансових продуктів, Біржова діяльність і операції з цінними паперами, Облік у банках, Державний фінансовий контроль.

ОПП Бакалавр

1. Англійська мова кожного навчального року – 3.
2. Психологія
3. Здатність планувати роботу, вміння працювати в команді, стресостійкість
4. Фінансово-економічні аспекти бізнесу
5. Фінансове право
6. Технології продажу фінансових продуктів
7. Облік у банках.
8. Біржова діяльність і операції з цінними паперами.
9. Державний фінансовий контроль
10. Комп'ютерні технології
11. Мікроекономіка
12. Інвестування
13. Страхові послуги
14. Економічний аналіз

Щодо пропозицій з включення до програми навчання нових навчальних дисциплін більш активними виявилися респонденти, які оцінювали ОПП Магістр.

ОПП Магістр

1. Сучасні комп'ютерні технології для фінансистів
2. Дисципліна з вивчення ПЗ економічного напрямку
3. Комп'ютерні технології
4. Практичні роботи з інформаційними базами
5. Основи інформаційних технологій.
6. Робота з базами даних
7. Кібербезпека.
8. Облік у банках
9. Бухгалтерський облік на підприємстві та в банку
10. Вивчення програми С1 – 2.
11. Оподаткування аграрних підприємств
12. Більше годин ділової іноземної мови – 4.
13. Політологія – 3
14. Психологія – 2
15. Фінансове право
16. Право
17. Комунікативні стратегії
18. Фінансова аналітика,
19. СММ-маркетинг

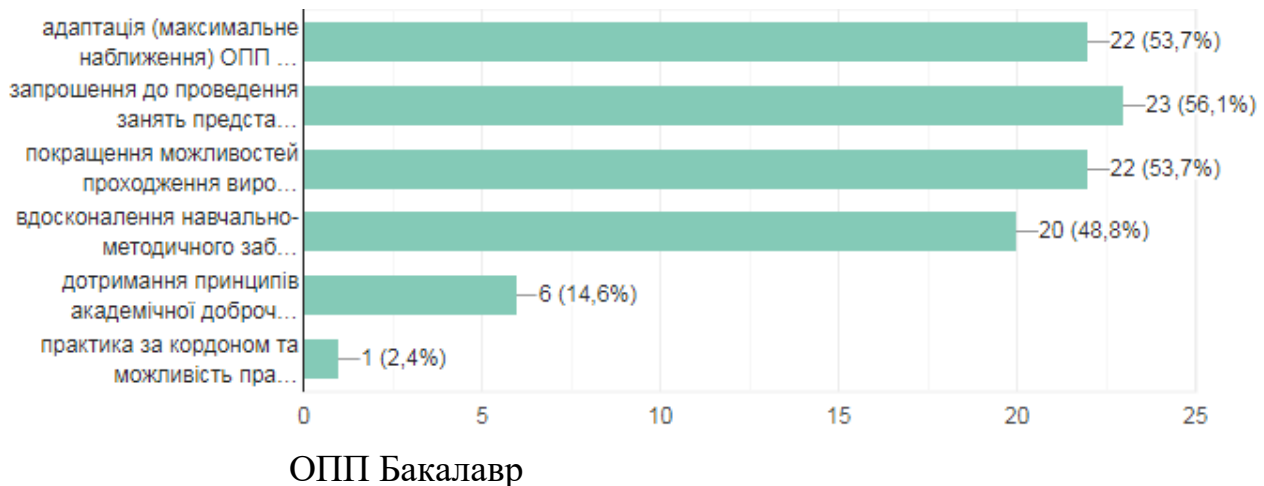

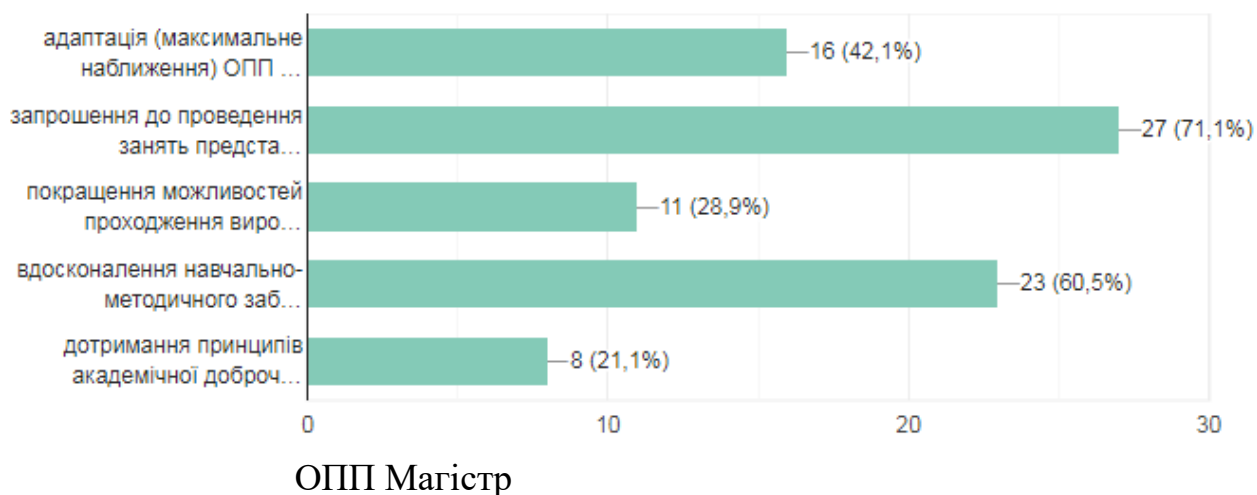
- 20. Фінансова звітність в державних установах,
- 21. Етика
- 22. Соціологія
- 23. Міжнародна економіка

У відповідях можна простежити основні тенденції – на ОС Магістр здобувачі бажають вивчати сучасні комп’ютерні програми (10 пропозицій), причому як фінансові, так і бухгалтерські. Фінансисти проявляють неабиякий інтерес до обліку та хочуть продовжувати вивчати англійську мову. Серед неочікуваних результатів – зауважень щодо вивчення наявного в ОПП предмету «Охорона праці» не було, водночас 3 респонденти виявили бажання вивчати політологію. Цікавими є пропозиції щодо вивчення фінансового права, комунікативних стратегій, кібербезпеки, СММ-маркетингу.

Відповіді на останнє питання вказують напрямки подальшої роботи колективу факультету щодо підвищення якості навчального процесу.

6. Які напрями підвищення якості навчального процесу за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» в нашому університеті Ви вважаєте найважливішими?

Як бачимо, усі визначені авторами анкети напрями вдосконалення роботи:

- адаптація ОПП до європейських навчальних програм;
- запрошення до проведення занять представників бізнесу, спеціалістів-практиків;
- покращення можливостей проходження виробничої практики;
- вдосконалення навчально-методичного забезпечення навчального процесу;

вважають важливими й здобувачі вищої освіти.

Найменше з усіх варіантів відповідей набрав варіант з дотриманням академічної доброчесності, отже студенти не бачать таких проблем в нашому навчальному закладі.

ВИСНОВКИ

Проведене опитування дозволяє скоригувати проекти ОПП Бакалавр та ОПП Магістр за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» в частині вибіркового блоку навчальних дисциплін відповідно до побажань та професійних очікувань здобувачів вищої освіти.

Слід визначити що переважна більшість студентів не хотіли б вивчати предмети, які розкривають галузеві особливості роботи фінансиста в аграрній сфері. Отже, в ОПП недоцільно створювати вибіркового блоку таких дисциплін.

У рейтингу бажаних місць роботи опитаних перше місце займає робота у банках та фінансових установах, далі – власний бізнес, страхові фірми та робота фінансистом на підприємстві. Наявні в проєктах ОПП освітні компоненти дозволяють підготувати багатофункціонального працівника, водночас варіативні складові професійно-орієнтованих дисциплін мають максимально врахувати професійні прагнення ЗВО, що планують працювати у різних сферах – реального сектору економіки, банківській та страховій. В ОПП бажано включити компоненти, що дозволять отримати компетентності для усіх перелічених напрямів діяльності.

Серед здобувачів вищої освіти простежується бажання опанувати англійську мову та інформаційні технології в спеціальності. Значна частина опитаних хоче вивчати на освітньому рівні Магістр сучасні фінансові та облікові комп'ютерні програми, інформаційні технології роботи з базами даних. Оскільки знання сучасного програмного забезпечення затребуване на ринку праці пропонуємо включити до обов'язкових компонент ОПП Магістр навчальну дисципліну, яка б передбачала оволодіння практичними навиками цифрового аналізу фінансових даних.

Особливостями ОПП Бакалавра повинна стати наявність варіативної складової професійно-орієнтованих дисциплін, зорієнтованих на розвиток комунікативних компетентностей та додаткових соціальних навичок (soft skills), які підвищують конкурентоспроможність випускників.